

Sakarya Kimlik Kartı

Nüfusu: 976.948

Yüzölçümü: 4.817 km²

İlçe Sayısı: 16

Tarım Alanı: 235.256 Ha.

Orman Alanı: 208.210 Ha.

Toplam İhracat Değeri: 2.553.935.000 \$

Toplam İthalat Değeri: 2.013.448.000 \$

Dış Ticaret Hacmi: 4.567.383.000 \$

İhracatın İthalatı Karşılama Oranı: %127

Süs Bitkiciliği Ruhsatlandırılmış Üretim Alanı: 12.000 Dekar

Fındık Üretimi: 88.096 Ton

Beyaz Et Üretimi: 241.690 Ton

Mavi - Yeşil Cennet Sakarya

Mavi ile Yeşil'in kaynaştığı, doğal güzelliği ile Ülkemizin en gözde illerinden biri olan Sakarya ancak bu iki renkle tanımlanabilir. Coğrafi konum itibarıyla Doğu Marmara'da bulunan Sakarya, Ankara – İstanbul, İstanbul – Antalya akslarının kesişme noktasında bulunan, kuzeyden Karadeniz'le kıyı sınırı olan, güneyden Anadolu'nun karasal iklim özelliğine uzanan, Düzce'den Sapanca Gölü'nün bitimine kadar sağlı-sollu her iki yanı dağlar ve tepelerle çevrili geniş bir geçiş koridoruna sahip kendine özgü bir il'dir. Sakarya'nın coğrafi olarak bulunduğu yer, Roma ve Bizans'tan beri tarihin izlerini taşıyan bir bölgedir. Doğu Roma ve Bizans'ın merkezi olan İstanbul'un hemen yanı başında olan Sakarya, tarihi İpekyolu'nun ilk ayağı sayılır. Osmanlı Devleti, Sakarya Nehri boylarında bu havalide doğup üç kıtaya yayılmıştır. Taraklı'dan Geyve'ye, Sapanca'dan Kaynarca'ya, Pamukova'dan Hendek'e kadar bu topraklarda Balkanlar'dan, Kafkaslar'dan ve Anadolu'nun değişik bölgelerinden göç etmiş ve yerlileriyle uyum içerisinde yaşayan ahalisiyle dün Adapazarı, bugün Sakarya denilince; sevgi, barış, huzur coğrafyası aklı gelir.

Milli Sanayi Projelerimizin Ev Sahibi Sakarya

Sakarya, Türkiye'nin sanayileşmesinde de söz sahibi olan illerimizden birisidir. Milli Tank, Milli Tren projelerimizin de ev sahibidir. Otomobilden Otobüse, Traktörden Trene çeşitli zırlı güvenlik araçlarından Fırtına Obüslerine kadar çok çeşitli ulaşım ve savunma araçları üretilmekte ve geliştirilmektedir. Savunma ve otomotiv sanayiinin yanında makine, kimya, tekstil alanında da birçok sınıai kuruluş Sakarya'da üretim yapmaktadır. İlimizde 7 Organize Sanayi Bölgesi ile bu Organize Sanayi Bölgelerinde 1.444 firma faaliyet göstermekte ve 69.611 kişi istihdam edilmektedir.

Karasu Limanı

Sakarya limanlara ve diğer büyük-şehirlere yakınlığı, bunun yanında sanayi kültürüne vakıf olması ve iyi eğitilmiş bir nüfusa sahip olması sebebiyle burada üretim yapan kuruluşlar kolayca ihtiyaçlarını temin edebilmektedir. Bundan dolayı her çeşit üretici Sakarya'yı tercih etmektedir. Ancak Sakarya'da arsa imkânlarının sınırlı olması sebebiyle bundan sonra yapılacak yatırımlarda yöneticiler seçici davranmaktadır. Katma değeri, istihdam sayısı, sağladığı kazançları yüksek olan, doğa-

ya, insana, çevreye zararsız şekilde üretim gerçekleştirebilen yatırımlara Sakarya'da öncelik verilmektedir. Ülkemizin başka yerlerinde de yapılabilecek tarzda olan, katma değeri düşük, işçisine daha az ücret ödemek durumunda olan sektörler Sakarya'da artık kendine yer bulamamaktadır. Sakarya sadece sınıai açıdan değil tarımsal açıdan da gelişmiş olup, verimli bir ovaya sahiptir. Toprağın, tarım imkânlarının ve su kaynaklarının korunması hususunda da özel bir önem gösterilmektedir.

Yerel yönetimlerle birlikte Hükümetimizin de imkânları kullanılarak Sakarya'nın tarımsal potansiyeli daha iyi bir şekilde üretime aktarılmaktadır ve çalışmalar koordineli bir şekilde yürütülmektedir. Bunun yanında Sakarya'da sadece sanayi ve tarım sektörü değil aynı zamanda hizmet sektörü de güçlüdür. Pek çok alanda özellikle ticaret alanında, eğitim alanında, sağlık alanında, turizm alanında Sakarya'nın önemli bir potansiyeli bulunmaktadır.

Altay Tankı

Batı Karadeniz'in En Büyük Limanı

Yap-İşlet-Devret yöntemiyle ihale edilerek özel sektöre devrinin ardından kısa sürede tamamlanan Karasu Limanı, Batı Karadeniz'in en büyük limanı olup, sadece Sakarya'ya değil, bölgeye de büyük bir ekonomik katkı sağlayacaktır. 16 Ocak 2017 tarihinde hizmete giren Karasu Limanı'ndan ilk ihracat Amerika Birleşik Devletleri'ne yapılmıştır.

Karasu Limanı tam kapasite olarak hizmet vermeye başladığında ise, İstanbul ve Kocaeli Limanlarının yükünü azaltarak söz konusu kentlerimizdeki büyük araç trafiğini de rahatlatacaktır. Liman sadece Sakarya'da değil, bütün bölgede üretim

yapan tesislerin kullanabileceği bir dış ticaret kapısı olacaktır.

Karasu Limanı 1600 m. Ana mendirek ve 625 m. Tali mendirekle çevrelenmiş, Gemilerin ve yükün emniyeti için rüzgârlara ve soluğan dalgalara karşı korunaklı durumdadır. 1.500.000 ton/yıl genel kargo ve 50.000 ton TEU konteyner yük kapasitesine sahip, aynı zamanda Ro-Ro gemilere de hizmet vereceği için önemli bir merkez haline gelecektir.

Sakarya'nın Karadeniz'e olan kıyı şeridi uzunluğu yaklaşık 60 km'dir. Adapazarı – Karasu arasında yapılacak olan 62 km'lik Demiryolu hattı

ile Ulusal Demiryolu şebekesine bağlanması, limanı Türkiye'de önemli alternatif limanlardan biri haline getirecektir. Böylece Karadeniz Ülkeleri ile yapılacak olan ticaretin büyük bir kısmının Karasu Limanı üzerinden yapılması sağlanmış olacak ve bununla beraber hattın Adapazarı ayrımından itibaren İç Anadolu'ya ve Marmara Bölgesi'ne açılması, demiryolu ağına ayrı bir ticari önem kazandıracaktır. Demiryolunun alt ve üst yapısının, 2018 yılında tamamen bitmesi planlanmıştır. Sonuç olarak Sakarya; Türk sanayiinde, tarımında, hizmet sektöründe öncü ve örnek illerden biri olma yolunda emin adımlarla hızla ilerlemektedir.

Fırtına Öbüsleri

Sanayinin Önde Gelen Kuruluşlarından

TOYOTA

Toyota'nın Avrupa'daki üretim tesislerinden biri olan Toyota Türkiye, Sakarya'nın Arifiye ilçesinde kurulmuştur. Sakarya'da önemli bir istihdam sağlayan Toyota, üretiminin büyük bir kısmını, Avrupa, Kuzey Amerika,

Kuzey ve Güney Afrika, Ortadoğu, Orta Asya ve Kafkasya'da bulunan 97 ülkeye ihraç etmektedir. 2016 yılında 109.184 araç ihracatı gerçekleştirmiştir.

Süs Bitkiciliğinde Öncü ve Tarımda Yenilikçi İl Sakarya

Sakarya, Türkiye'nin tarımda önde gelen illerinden biri olup, iç ve dış mekân süs bitkiciliğinde öncü konumdadır. Ülkemizde, iç ve dış mekân süs bitki üretiminin yaklaşık %40'ı ile Sakarya 1. sıradadır. 224 firmanın süs bitkiciliğinde üretim yaptığı Sakarya'da, hem istihdama katkı sağlamakta hem de komşu ülkelere ihracat yapmaktadır. Sakarya ilinde tarım yapılan topraklar 235.256 hektar genişlikte yaklaşık ilin %50'sini kaplamaktadır. Sulanabilme kabiliyetine haiz 93.000 hek-

tarlık alanın yaklaşık 20 bin hektarlık bölümünde sulama ünitelerinden fiilen yararlanılarak sulu tarım yapılmaktadır. İl toprakları içinden geçen en önemli akarsu Sakarya Nehri'dir. Hayvan içmesuyu göletleri de dahil olmak üzere 41 adet gölet bulunmaktadır. Tarım alanlarının %42,3'ünde tarla tarımı yapılmakta, bu alanın %47'sinde üretilen mısır, ekim alanları açısından olduğu gibi endüstri kullanımı açısından da önemli bir yer tutmaktadır. Ülke genelinde tarım sektörü GSMH içinde

%8'lik pay almakta iken Sakarya'da %18,30'luk pay ile yer alarak sanayiye kaynak aktaran itici bir güç konumundadır. İldeki tarımsal gelirden en yüksek pay hayvancılık sektörüne ait olmakla birlikte, meyvecilik gelirleri içinde en büyük payı 88.096 tonla fındık almaktadır. Dünya fındık ihtiyacının önemli bir kısmını Sakarya karşılamaktadır. Aynı zamanda beyaz et üretimi de yapılan il'de 241.690 ton üretimle ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır.

Sakarya Mutfağı

Islama Köfte

Türk mutfak kültürünün zengin yiyeceklerinden köftenin bir türü olan Islama Köfte, Sakarya'nın vazgeçilmez ve en meşhur lezzetlerindedir.

Kabak

Sakarya'nın tüm Türkiye'de ünlü olan kabağı, taş yerinde ağırdır misali Sakarya'da tatlısından yemeğine, lokumundan cezyesine kadar itibar görüyor. Usta aşçıların maharetli ellerinde Kabak, Sakarya'da en yaygın ve tüketilen yiyeceklerden.

Geyve ve Pamukova Ayvası

Sakarya Nehri'nin kenarında Geyve ve Pamukova'nın verimli topraklarında dünyaca ün kazanmış ekme ayvası altın sarısı rengi ile doğayı süslemesinin yanında sulu oluşu ve lezzetiyile yöremizin markalarından biridir. Sakarya ayva üretiminde Türkiye birincisidir.

Sakarya Üniversitesi

1 992 yılında kurulan, istikrarlı bir şekilde büyüyen ve gelişen Sakarya Üniversitesi, 2015 yılında Avrupa EFQM Mükemmellik Ödülünü kazanmıştır. 17 Fakülte, 2 Yüksekokul, 15 Meslek Yüksekokulu, 1 Konservatuar, 5 Enstitü, eşsiz Sapanca Gölü manzaralı Esentepe Kampüsü ve 4 bine yakın Dünya'nın farklı ülkelerinden olmak üzere toplam 92 bin öğrencisiyle Sakarya'nın yükselen değeridir. Üniversite, Sakarya'nın sosyal, kültürel gelişimine katkı sağlamaktadır.

Sakarya'nın Yükselen Değeri

 SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

Keremali Yaylası

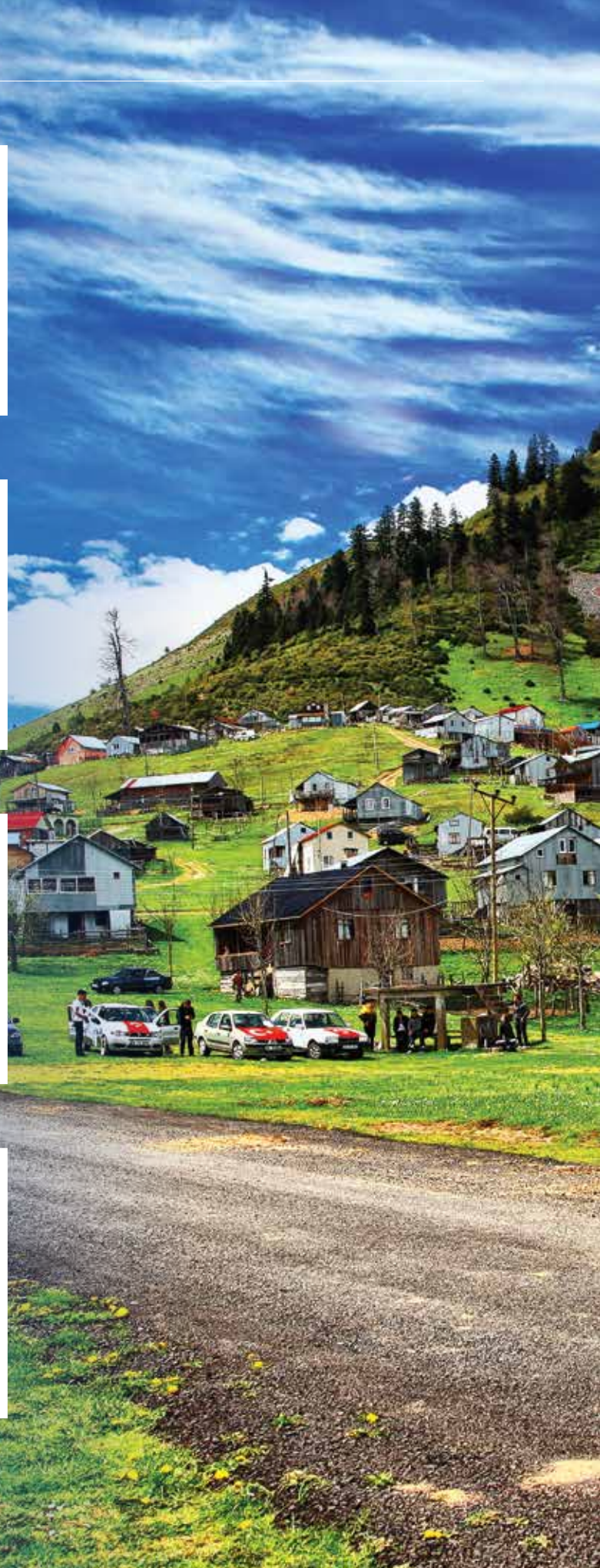
Çiğdem Yaylası

Acelle Yaylası

Soğucak Yaylası

Dikmen Yaylası

*Karasu Plajı**Beşköprü**Acarlar Longozu*

Turizm Gelişiyor

Sakarya; deniz turizminden yayla turizmine, spor turizminden termal turizmne kadar çok çeşitli alanlarda turizm yatırımlarına ev sahipliği yapabilecek zengin bir potansiyele sahiptir. Sakarya Valiliği ve Büyükşehir Belediyesi işbirliği ile tarihi dokuda restorasyon çalışmaları sürmektedir. Bir açık hava müzesi olan Taraklı'nın turizme kazandırılmasının yanında burası aynı zamanda bir termal turizm merkezi olmaya da başlamıştır. Ayrıca; Sakarya Kültür Turizm Dijital Rehberlik ve Bilgi Sistemi Projesi (SATBİS) İlin turizm politikalarının oluşturulması, turizm yatırımlarının ön plana çıkması, turist potansiyelinin artması, turistlere rehberlik edilmesi ve turizmin bir sistem tarafından yönetilmesini sağlayacak bilişim sistemleri tabanlı bir rehberlik ve altyapı projesi Sakarya Valiliği ve Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA) arasında karşılıklı imzalanan sözleşme ile başlayan proje bitme aşamasındadır.

Gözetleme Kulesi

Doğançay Şelalesi

Beşiktaş Vadisi

Acarlar Karasu

Karasu Maden Deresi

Kuzuluk Kaplıcaları

Poyrazlar Gölü

Sülüklü Göl

Sapanca İl Ormanı

Sapanca Yanık

Davulunbaz Yaylası

Taraklı Karagöl Yaylası

Sakarya'da Akyazı ve Taraklı'daki termal turizm alanları yanında Sapanca Gölü çevresinde, Karadeniz kıyılarında turizm bölgeleri mevcuttur. Devletin sağladığı teşviklerle mevcut potansiyelin daha iyi kullanılabilmesi ve daha fazla turiste ev sahipliği yapabilmesi hususunda yatırımcılarla yöneticiler temas halindedir. Yatırımcıların buradaki büyük potansiyeli değerlendirmeleri gerekmektedir. Coğrafi konumuna bakıldığında Sakarya'nın etrafında on milyonlarca nüfus var. Ankara'dan İstanbul'a, Bursa'dan Eskişehir'e kadar büyük bir nüfus mevcuttur. Ayrıca Sakarya'ya son dönemde artan Arap turist ilgisi de yabancı turist potansiyelini göstermesi açısından örnek teşkil etmektedir. Bu turist potansiyeli için gününbirlik ya da hafta sonu dinlenme, tatil, kongre, spor ihtiyaçları için fevkalade uygun bir konumu bulunmaktadır. Sapanca'daki turizm potansiyelinin daha iyi kullanılabilmesi için Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri ve Sakarya Valiliği ile ilgili Bakanlıklarla işbirliği halinde önemli projeler desteklenmektedir. İnşaatı devam eden 5 yıldızlı otel yatırımları vardır. Onların da gerçekleştirilmesi halinde Sapanca'nın turizmdeki ağırlığı daha da artacaktır. Yine Sakarya'nın saklı bahçesi olan Karasu ve Kaynarca İlçeleri arasında yer alan Türkiye'nin tek parça halinde en büyük longoz (subasar) ormanı Acarlar Longozu görülmeğe değer en önemli turistik bölgelerinden biridir.

Sapanca Gölü

Taraklı Euleri

UCI

2020 MOUNTAIN BIKE MARATHON
WORLD CHAMPIONSHIPS

2020
Türkiye Sakarya

Pedal for the Future

PRESENTED BY SAKARYA METROPOLITAN MUNICIPALITY

2020'de Dünya Bisiklet Maratonu Sakarya'da

Sakarya, UCI (Union Cycliste Internationale) Dağ Bisikleti Dünya Maraton Yarışları'na 2020'de ev sahipliği yapacak. Katar'ın Doha kentinde gerçekleştirilen Dünya Bisiklet Birliği Genel Kurulu'nda yapılan oylamada Sakarya'nın 2020 Dünya Şampiyonasına ev sahipliği yapacağı resmi olarak Dünya kamuoyuna duyuruldu.

Yamaç Paraşütü
SAKARYA'DA BİR BAŞKA

Sosyal Yaşam Endeksinin En Yüksek Olduğu İllerden Biri SAKARYA

Sakarya'nın GSMH'ya etkisi önemlidir. Sakarya'nın özellikle üretim, istihdam alanındaki rakamları ile dış ticaret alanındaki rakamlarına bakıldığı zaman Türkiye'nin önde gelen illerinden biri olduğu görülür. Sakarya'daki ihracat yapan KOBİ ve büyük sanayi kuruluşları iller bazında Türkiye'de 7. sıradadır. İhraca-

tın İthalatı karşılama oranı %127 olup, Türkiye sıralamasında ise 1. konumdadır. 2016 yılında ihracatını en fazla arttıran illerden biri Sakarya olmuştur.

Sakarya, Sivil Katılım ve Konut sıralamasında Türkiye genelinde 1. sırada olup, Sosyal Yaşam Genel Endeksi'nde ise 2. sırada yer almaktadır. Daha da gelişmesi

için Sakarya'da yeni altyapı yatırımları devam etmektedir.

Sakarya, sadece sanayi yatırımları için değil, eğitimden sağlığa, turizmden ticarete kadar hizmet sektöründeki ciddi projeler için de çok uygundur, bu tür yatırımlar için doğru adrestir. Sakarya üretim ve istihdam sağlayan herkesi baş tacı etmeye hazırdır.